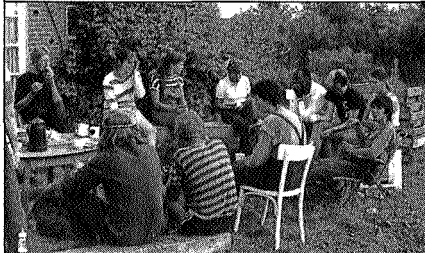

VOLKSHOGESCHOOL OVERCINGE

Joke de Wilde, Piet Goos

De Volkshogeschool Overcinge staat in Havelte, in Zuidwest Drenthe. Zij is opgericht in 1945. Havelte is een weids, Drents brinkdorp. De volkshogeschool heeft in dit dorp drie gebouwen, waar per jaar duizenden mensen een cursus komen volgen: studiedagen, weekends en ook werkweken.

Een van de werkvelden is de milieu-educatie en de geschiedenis hiervan grijpt meer dan twintig jaar terug. Vroeger werden er tijdens cursussen wandelingen gehouden met oog voor de mens in zijn natuurlijke omgeving. Vandaag de dag is er de zorg voor mensen die zelf iets aan hun natuurlijke omgeving willen doen. We worden overspoeld met berichten over zure regen, mestoverschotten, vergiftigde grond. En dergelijke berichten geven ons vaak een machteloos gevoel. Op Overcinge willen we de mensen die zelf een steentje willen bijdragen aan een milieuvriendelijker leven, op weg helpen en ondersteunen.

Uitrusten na het werken in de tuin op de Hobbitstee

Dit betekent heel concrete informatie en vaardigheden aanbieden op het gebied van oa. biologisch tuinieren; voeding; beperken en hergebruiken van afval en kleinschalig ondernemen. Het Ministerie van WVC en de provincie Drenthe leveren beide aan dit werk hun bijdrage in de vorm van subsidie. Veel van het milieuwerk gebeurt in en rond de oude boerderij Tweeloërghof, waar voor gebruik beschikbaar zijn: een biologische moes- en kruidentuin; komposthoppen; vruchtbomen; een zonnekollektor en litera-

tuur over velerlei milieuthema's. Er komen groepen uit Drenthe, Groningen en Friesland, maar ook elders uit het land. Mensen kunnen naar Overcinge komen om hun licht op te steken over wat ze zelf kunnen bijdragen aan hun leefomgeving.

Van wandeling tot cursuswerk

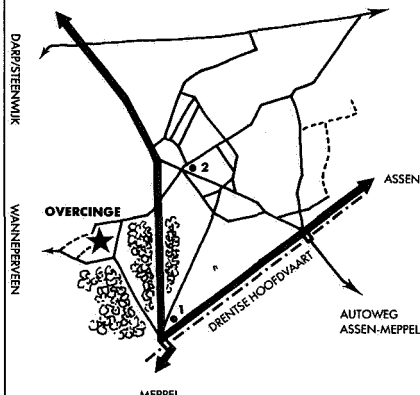
De heer Van der Kley, destijds directeur van de Volkshogeschool, pensioneerde in 1955. Hij was sterk geïnteresseerd in ecologie en in de mens in zijn natuurlijke omgeving. Zo kwamen deze invloeden de Volkshogeschool binnen. Na zijn pensioen werd in 1965 de heer Kamperman als praktisch medewerker benoemd. Eén van zijn taken was het houden van wandelingen in de natuur met deelnemers aan de Algemene Volkshogeschool Cursussen, destijds. In 1971 werd de boerderij, nu genaamd "Tweeloërghof" uit Meppel, overgeplaatst naar het terrein van de Volkshogeschool om als werkcentrum te worden gebruikt door cursisten.

Toen de heer Kamperman in 1977 overleed, werd er gezocht naar een opvolger. In 1978 werd Gosse Jongstra aangenomen als praktisch medewerker. Hij kreeg tot taak het milieu-educatief centrum "Tweeloërghof" tot ontwikkeling te brengen. Door de grote belangstelling voor het thema milieu binnen de cursussen, groeide dit langzamerhand uit tot zelfstandige cursussen over dit thema. En zo werd de praktische medewerker langzamerhand cursusleider.

Er kwamen oa. cursussen voor kleinschalige ondernemers; voor allerlei milieugroepen; voor de Middelbare Tuinbouwschool in Frederiksoord en een zomerweek "alternatieven in de samenleving".

In 1981 gaf de provincie Drenthe groen licht voor het Biologisch Adviesbureau Tweeloërghof, waar Henk Pleiter zijn schouders onder zette. Hij ging deels voor de Volkshogeschool, deels voor het Adviesbureau werken. Zo verschenen er een biologische moes- en kruidentuin als voorbeeldtuinen, waar tijdens studiedagen, weekends en weken gewerkt kon worden. Ook ging hij lezingen houden in de wijde omgeving. In 1983 verliet Gosse Jongstra de Volkshogeschool. Hij werd opgevolgd door Joke de Wilde. Zij zet een deel van het werk voort, zoals de kur-

FREDERIKSOORD

BUSHALTE 1 = HOTEL "DE LINTHORST"
BUSHALTE 2 = HAVELTE - DORP

sussen rond kleinschalig ondernemen, de cursus voor de Middelbare Tuinbouwschool en de cursus "Alternatieven", die inmiddels "Tegen de stroom in" was gaan heten. Daarnaast ontwikkelt ze nieuw werk, om de traditie van het milieuwerk op Overcinge, samen met Henk Pleiter, voort te zetten met een fris en eigen gezicht.

Milieu-educatieve activiteiten

Op het moment staan binnen het milieu-educatieve werk enkele thema's centraal: afval en hergebruik, kleinschalig ondernemen, voeding en milieu en milieu-educatie-training.

Daarnaast zijn er cursussen waarin meerdere thema's aan de orde komen, zoals de zomerweek "Tegen de stroom in". In deze cursus gaat het om een kennismaking met milieuvriendelijke alternatieven op het gebied van wonen, werken, gezondheid, voeding en energiegebruik.

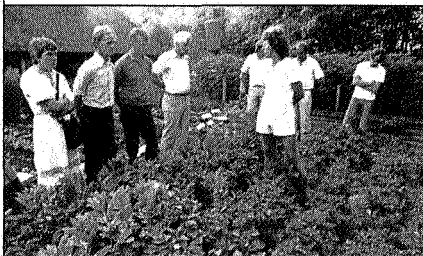
Rond bovengenoemde thema's kunnen cursussen worden georganiseerd voor:

- geïnteresseerden,
- mensen die zelfs iets willen opzetten of beginnen (werklozen, werklustigen, ondernemers/sters),
- mensen die al met iets bezig zijn (milieugroepen, kleinschalige ondernemers/sters),

- kader dat zelf met milieuthema's werkt (voorlichters, leraren, schoolbiologen, beheerders van bezoekerscentra),
- beleidsmedewerk(st)ers, bv. bij gemeentes.

Zo worden in 1985 ondermeer de volgende cursussen georganiseerd:

- een cursus voor / met Biologische Dynamisch telende tuindersvrouwen,
- weekends over kringloopcentra,
- studiedagen voor Drentse Open School groepen rond voeding en milieu,
- een cursus milieu-edukatie voor leerlingen van de G.L.R.-opleiding aan de Middelebare Tuinbouwschool in Frederiksoord. (G.L.R. betekent: Groenvoorziening, Landschapsverzorging en Rekreatie)
- de 9-daagse zomerkursus "Tegen de stroom in",
- de vakantie cursus "De boer op, in het Drentse landschap", in samenwerking met het Veldstudiecentrum Orvelte en het Natuur- en Milieucentrum Allardsoog,
- een week voor oudere Nivon-leden over "Drente, vroeger en nu".

Voorlichting in de tuin

Naast het jaarlijkse kursusaanbod, is het voor groepen altijd mogelijk om zelf een cursus aan te vragen. Te denken valt bijvoorbeeld aan een kringloopcentrum in oprichting of aan een milieugroep die al jaren draait. Aan een cursus op de Volkshogeschool kan gedacht worden om inhoudelijke thema's uit te diepen, om edukatieve vaardigheden (verder) te ontwikkelen, of om te oefenen in het samenwerken. Ook kan zo'n cursus dienen voor gezamenlijke bezinning of om de onderlinge contacten te verstevigen. Het programma kan in overleg worden samengesteld. Tijdens de cursus wordt er gezamenlijk ge-

werkt en gegeten. Er wordt overnacht in 1-, 2- of 3-persoons slaapkamertjes. Er wordt over het algemeen intensief gewerkt, omdat men niet wordt afgeleid door dagelijkse bezigheden. Naast het werken is er voldoende tijd voor ontspanning en onderling contact. In het werken wordt voor afwisseling gezorgd in denken en doen, in individueel en groepswork, in werken en ontspannen. In de 9-daagse zomerkursus "Tegen de stroom in" wordt 'smorgens in de keuken of in de tuin gewerkt. Om 12.30 uur wordt de zelf bereide biologische, vegetarische maaltijd genuttigd. 's Middags is er tijd voor een excursie of voor informatie over groeps-wonen of het zelf starten van een bedrijf, of wordt er gezwommen. Om 17.30 uur is er een broodmaaltijd. 's Avonds wordt er bijvoorbeeld een lezing of diaserie over alternatieve geneeswijzen gehouden. Andere avonden wordt er gedanst of worden er spelletjes gedaan. Meestal zit men tot diep in de nacht gezellig te praten.

Deze cursus wordt bezocht door mensen uit heel Nederland; door mannen én door vrouwen; door jong én door oud. De bedoeling is, dat de deelnemers aan het eind van de cursus aangeven met welke aspecten ze in hun eigen leven door willen gaan.

Twee maanden na de cursus wordt er een terugkom-weekend gehouden. Dit is een moment om te zien wat er van ieders voornemens terecht is gekomen en om elkaar nieuwe inspiratie te geven om dóór te gaan op de ingeslagen weg. Daar blijkt dan bijvoorbeeld dat de een twee keer in de week vegetarisch is gaan koken, dat de tweede contact heeft gelegd met een woon-groep en dat de derde een komposthoop heeft opgezet in eigen tuin.

Het lijken kleine stapjes, en dat zijn het ook. Maar als we blijven wachten tot er iets verandert buiten onszelf, duurt de machteloosheid voort.

Ieder kan een steentje in de goede richting bijdragen: de huisvrouw/man in het huis-houden, de ambtenaar in de gemeente, de ondernemer/ster is het bedrijf. En als we elkaar daarbij in de gaten houden en elkaar aanvullen, dan blijft de mens hopelijk leven in zijn natuurlijke omgeving.

Biologisch Adviesburo Tweeloërhof

Tweeloërhof is inmiddels een begrip geworden op de informatiemarkt van het bio-

logisch tuinieren.

Enerzijds is dat simpelweg te verklaren doordat biologisch of milieuvriendelijk tuinieren uit de "alternatieve hoek" is gekomen en voor een grote en nog groeiende groep mensen als mogelijkheid of noodzaak wordt onderkend. Was je tien jaar geleden nog een zonderling, als je met kompost, brandnetelgier en gewaskombinaties in de weer was, vandaag de dag zijn er tientallen boeken te koop om je hierover te informeren.

De kracht van Tweeloërhof is dan ook juist hierin gelegen, dat theorie en praktijk hand-in-hand gaan. Zowel de studiedagen als de meerdaagse cursussen gaan uit van de formule: leren door denken én doen, begrijpen én ervaren, informatieoverdracht én praktisch werk. Het leereffekt op een studiedag of cursus wordt nog vergroot door de stimulans die uitgaat van de ontmoeting tussen mensen die hetzelfde doel nastreven. Vooral in de meerdaagse cursussen kan de uitwisseling van ervaringen van cursisten een belangrijke ondersteuning zijn.

In de loop der jaren is het "levend lesmateriaal" flink uitgebreid. We beschikken nu over 4 paddestoelbakken (diverse entsystemen), een biologische moestuin van 3 are, een fruitstrook van 4 are, verschillende komposthopen en — bakken, een kruidentuin waarin 90 inheemse soorten en een zogenaamde "kijk- en vergelijktuin", waarin verschillende methodes van grondbewerking, bedekking, bemesting, etc. met elkaar vergeleken worden.

Alles wat in de cursus aan de orde komt kan

Werken in de tuin

men in de tuinen zien en ervaren. Het aanbod van Tweeloërhof kan in een aantal activiteiten onderscheiden worden:

Studiedagen

Dit zijn bijeenkomsten van 10.00 uur tot

Komposthoop

16.00 uur op woensdagen en zaterdagen, waarbij telkens één thema centraal staat. De thema's zijn afgestemd op zaken die op dat moment aan de orde zijn in de moestuin. Zo is er bijvoorbeeld aan het begin van het jaar een studiedag met als thema een teeltplan maken. Aan de orde komen zaken als: welke groenten wil je, welke eisen stellen die, hoe moet je het bemestingsschema daarop aanpassen, welke combinaties kun je toepassen, enz. Kursisten leggen hun eigen plannen voor en proberen dit mbv. de cursusleiding in een vast plan uit te werken. In het voorjaar is er de themadag compost. Nadat uitgelegd is, welke principes aan het maken van compost ten grondslag liggen, gaan we dat buiten oefenen. In de zomer komt de ziektebestrijding aan de orde. Ook hier weer: behandelen van de principes en zelf kruidenaftrekfels leren maken. In de wintermaanden komt de biologische verzorging van het fruit aan bod, tevens praktische snoeidemonstraties. Andere themadagen zijn: bodembewerking en -verzorging, paddestoelen kweken, een kruidentuin aanleggen, innaken en bewaren, enz.

Weekends

In een weekend kun je uiteraard meer behandelen en dieper op bepaalde zaken ingaan. Er worden een aantal weekendkursussen gegeven ism. het blad Onkruid, waarbij Onkruid de werving verzorgt en Tweeloërhof de cursus. Dit zijn cursussen "biologisch tuinieren". Ook met het blad Moestuin is er zo'n samenwerking. In deze

weekends worden speciale thema's aan de orde gesteld. In het Tweeloërhof-aanbod zitten jaarlijks enkele zeer populaire kruidenweekends. Hierin komt het hele scala van zaaïen, planten, verzorgen, oogsten, drogen en de diverse toepassingsmogelijkheden van kruiden aan bod.

Zomerweken

Er is dan meer tijd voor ontspanning, meer gelegenheid om de zaak vanuit verschillende kanten te benaderen en een nog betere mogelijkheid om inzichten en vaardigheden eigen te maken. We kennen ieder jaar twee zogenaamde tuin- en voedselweken. Kursisten zijn dan niet alleen bezig met de biologische tuin, maar ook met het vervolg daarvan: wat doe je met de produkten. Men leert oa. hoe van de met zorg verbouwde produk-

Volkshogeschool Overcinge

ten een biologisch verantwoorde maaltijd kan worden bereid.

Advieswerk

Naast al dit cursuswerk op Tweeloërhof, geven we ook aan groepen in de noordelijke provincies lezingen en cursussen. Hier wordt veel gebruik van gemaakt. Tuinklubs, die met praktische vragen zitten over het opzetten van een tuinkomplex of het opstarten van een biologische moestuinvereniging, bieden we onze service aan. Verder zijn we iedere maandagmiddag beschikbaar om telefonisch vragen te beantwoorden. Het is dan ook mogelijk om de voorbeeldtuinen te bezichtigen. Wellicht is dat een idee om kennis te maken met Tweeloërhof?

Voor nadere inlichtingen over het milieuedukatief werk van "Overcinge" en het cursuswerk van "Tweeloërhof" is het adres: Volkshogeschool "Overcinge", Postbus 52, 7970 AB Havelte, tel. 05214-1541 (tijdens kantooruren).

